

Handboek Kabels & Leidingen Gemeente Geertruidenberg

Datum : September 2017
Status : Versie 1.2
Uitgebracht door : Gemeente Geertruidenberg
Vrijheidstraat 2
Postbus 10001
4940 GA Raamsdonkveer
Telefoon: 140162
Mail: info@geertruidenberg.nl

Inhoudsopgave

- 1 . Inleiding 4**
  - 1.1 Aanleiding 4**
  - 1.2 Doel en doelgroep 4**
  - 1.3 Leeswijzer 4**
  - 1.4 Ingangsdatum versie 2017 4**

- 2 . Begrippen 5**
  - 2.1 Begrippen- en afkortingenlijst 5**

- 3. Vergunningprocedure 8**
  - 3.1 Aanleveringsvoorwaarden 8**
    - 3.1.1 *Machtigingen 8*
    - 3.1.2 *Technische specificaties werktekeningen 8*
  - 3.2 Grote projecten 9**
  - 3.3 Relatie tot derden 9**
  - 3.4 *Administratieve wijziging 9*
  - 3.5 *Overdracht van een leiding 9*

- 4. Tracébeplanning 10**
  - 4.1 Algemene uitgangspunten 10**
  - 4.2 Standaardindeling 10**
    - 4.2.1 *Horizontale indeling 10*
    - 4.2.2 *Verticale indeling 10*
  - 4.3 Bovengrondse infrastructuur 11**
    - 4.3.1 *Open watergangen en waterkeringen 11*
    - 4.3.2 *Bomen 11*
  - 4.4 Bijzondere situaties 12**
    - 4.4.1 *Archeologie 12*
    - 4.4.2 *Kunstwerken 12*
    - 4.4.4 *Huisaansluitingen riolering (rioolaansluitingen) 13*
    - 4.4.5 *Bestemmingsplanprocedure 13*

- 5 . Aanleg- en uitvoeringsvoorschriften 14**
  - 5.1 Algemene uitgangspunten 14**
  - 5.2 Werkplan 14**
  - 5.3 Tijdelijke verkeersmaatregelen 14**
  - 5.4 Communicatie 15**
    - 5.4.1 *Verantwoordelijkheden van betrokken partijen 15*
    - 5.4.2 *Bewoners en bedrijven 15*
    - 5.4.3 *'Melding Ingraving' 15*
    - 5.4.4 *KLIC-melding (procedure WION) 15*
    - 5.4.5 *Kick-off meeting / startvergadering 16*
  - 5.5 Algemene uitvoeringsvoorschriften 16**
    - 5.5.1 *Aanwezige documenten 16*
    - 5.5.2 *Proefsleuven ter voorbereiding 16*
    - 5.5.3 *Uitzetten tracé 16*
    - 5.5.4 *Toepassen en verwijderen hulpconstructies 16*
    - 5.5.5 *Werken in nabijheid van leidingen 17*
    - 5.5.6 *Grote zettingen 17*

- 5.5.7 Bodemverontreiniging 17
- 5.5.8 Ecologie 17
- 5.5.9 Werkterrein 18
- 5.5.10 As-built tekening 18
- 5.5.11 Leidingenstroken 18
- 5.5.12 Hoogspanningsverbindingen 18
- 5.5.13 Bomen en groen 18
- 5.5.14 Kruisingen asfaltverharding, sierbestrating en gefundeerde wegen 19
- 5.6.1 Open ontgraving 19
- 5.6.2 Graven sleuf 19
- 5.6.3 Lengte van de sleuf 20
- 5.6.4 Uitgegraven materiaal 20
- 5.6.6 Aanvullen sleuf 20
- 5.6.7 Verdichten sleuf 20
- 5.6.8 Overgebleven grond 21
- 5.6.9 Boringen en persingen (sleufloze technieken) 21
- 5.6.10 Bemaling 22
- 5.7 Algemene uitgangspunten 22**
- 5.7.1 Herstel van de sleuf, elementenverharding 22
- 5.7.2 Herstel van de sleuf, asfalt 23
- 5.7.3 Herstel van de sleuf, beplanting 23
- 5.7.4 Schade aan huisaansluiting 23
- 5.7.5 Archeologische vondsten 23
- 6.1 Algemene uitgangspunten 24**
- 6.1.1 Risicomanagement 24
- 6.2 Bedrijfsbeëindiging 24**
- 6.2.1 Uitgangspunten 24
- 6.2.2 Uitzonderingen 24
- 7 Bijlage 1: Vergunning- en meldingenprocedure MOOR 26**
- 8 Bijlage 2: Bomenposter - Werken rondom bomen 27**
- 9 Bijlage 3: Standaard dwarsprofielen 28**
- 10 Bijlage 4: Werkplan 30**
- 11 Bijlage 5: Herstel in beheer van gemeente 31**

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Volgens de Algemene Verordening Ondergrondse Infratructuren Geertruidenberg 2017 (AVOI) is een vergunning nodig voor het aanleggen, wijzigen, exploiteren of verwijderen van kabels en buisleidingen voortaan: 'leidingen') in het openbare beheergebied van de gemeente Geertruidenberg.

1.2 Doel en doelgroep

Doel

In het Handboek Kabels en Leidingen (voortaan: 'Handboek') worden richtlijnen, voorwaarden en eisen gesteld waaraan moet worden voldaan om een vergunning c.q. instemming te verkrijgen. Dit zijn behalve specifieke eisen ten aanzien van aanleg en ontwerp, ook eisen omtrent het beheer tijdens de exploitatiefase, de bedrijfsvoering en bedrijfsbeëindiging.

Doelgroep

Het Handboek is geschreven voor een ieder die een leiding of leidingen exploiteert, of een leiding(en) wil aanleggen, wijzigen en/of verwijderen binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Geertruidenberg.

1.3 Leeswijzer

Het handboek bestaat uit twee gedeelten:

1. **Algemene, procedurele informatie** die voor alle aanvragen algemeen geldend zijn. Hoofdstukken 1 t/m 3.
2. **Technische bepalingen** die algemeen geldig zijn, maar waarvan de nadere invulling verschilt per aanvraag (zoals tracébeplanning; ontwerp-, uitvoerings- en beheervorschriften). Hoofdstukken 4 t/m 6.

Bij de volgende aanvragen zijn (mogelijk) additionele veiligheidseisen van toepassing:

- in bestemmingsplan opgenomen leidingen

- nabij in bestemmingsplan opgenomen leidingen
- wanneer er sprake is van een groot project, ter beoordeling van de vergunningverlener, kan de gemeente afwijken van de bepalingen in het Handboek en op maat afspraken maken.

1.4 Ingangsdatum versie 2017

Dit handboek wordt door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Geertruidenberg vastgesteld. Dit handboek is op vergunningen van toepassing die na de inwerkingtreding van het Handboek zijn verleend.

2. Begrippen

2.1 Begrippen- en afkortingenlijst

In deze paragraaf zijn alle gebruikte begrippen en afkortingen opgenomen, indien deze niet als zodanig zijn gedefinieerd in de AVOI. Waar een begrip slechts eenmalig in het Handboek wordt genoemd, is deze in het betreffende hoofdstuk beschreven.

Begrip	Toelichting
As-built-tekening	Een gewaarmerkte tekening die aangeeft waar welke leidingen gelegd zijn in X- en Y -coördinaten volgens het RD-stelsel, en hoeveel leidingen gelegd zijn in een sleuf(deel).
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht.
Beschikking	In dit Handboek wordt met beschikking het besluit bedoeld waarmee een aanvraag goedgekeurd of afgewezen wordt. Een besluit waarmee de aanvraag goedgekeurd wordt, is een vergunning of een instemming op basis van de AVOI.
Boring	Het maken van een holle ruimte in de grond zonder daarbij de omringende grondslag te verwijderen.
Bouwaansluiting	Tijdelijke leiding bedoeld om bouwplaatsen aan te sluiten gedurende de werkzaamheden.
CROW	Nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.
Dagmaat	De vrije ruimte tussen leidingen.
Distributieleiding	Leiding waarmee de te vervoeren stof wordt vervoerd naar meerdere afnamepunten.
Ecologisch waardevolle berm	Een ecologisch waardevolle berm wordt (vaak vele jaren) op een dusdanige manier beheerd dat er gunstige omstandigheden worden gecreëerd voor een diversiteit aan natuurwaarde (biodiversiteit), waarbij er ook een rol is weggelegd als verbindend element naar andere natuurgebieden om de verplaatsing en uitwisseling tussen soortenpopulaties (flora en fauna) mogelijk te maken.
Formulier	Vastgestelde formulier voor de aanvraag voor een vergunning / instemming of melding kabels en leidingen in de openbare ruimte. Formulieren staan digitaal op de website www.moorwerkt.nl .
Huisaansluiting	Aansluitleiding die een huis / perceel aansluit middels de kortste verbinding tussen het distributienetwerk en het huis/perceel en minder dan 25 meter lang is.
Infrastructurele voorziening	Een constructie, zoals een tunnel of brug, specifiek bestemd voor leidingen of waarvan gebruik kan worden gemaakt voor het leggen van leidingen of mantelbuis.
Leiding	Een kabel als bedoeld in artikel 1.1, onder z, van de Tw. Een buis bestemd voor het transport van vaste stoffen, vloeistoffen en gassen, of een kabel gelegen <ul style="list-style-type: none"> - in, op of boven de grond of; - in civiele kunstwerken, met alle daarbij behorende voorzieningen, zoals mantelbuizen, kabelgoten, afsluiters, brandkranen, kasten etc. met uitzondering van bovengrondse hoogspanningskabels en van gemeentelijke rioleringsbuizen en trafohuisjes. Deze kunnen verdeeld worden in: <ol style="list-style-type: none"> 1. Transportleiding (ook buisleidingen), 2. Distributieleiding, 3. Aansluitleiding.
Leidingexploitant	Degene onder wiens verantwoordelijkheid een leiding wordt aangelegd, beheerd of geëxploiteerd, waaronder tevens wordt begrepen degene die een vergunning voor het aanleggen van een leiding heeft aangevraagd.
Leidingenstrook	Een in het bestemmingsplan opgenomen strook grond die primair bestemd is voor het leggen van leidingen.
AVOI	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren van de gemeente Geertruidenberg.
Ligingsgegevens	Gegevens over de plaats van een leiding
Mantelbuis	Beschermbuis om een leiding.
MOOR	Meldpunt Opbrekingen Openbare Ruimte.
NEN - Normen	Normen die zijn opgesteld door het Nederlands Normalisatie Instituut.
NPR	Nederlandse Praktijk Richtlijnen.
NTA 8000	Nederlands Technische Afspraak, die specifiek invulling geeft aan de zorgplicht van de leidingexploitant wanneer het gaat om het beheer van buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De NTA 8000 bevat eisen voor een risicomanagementsysteem (RMS).
NTA 8120	Nederlands Technische Afspraak op het gebied van assetmanagement – Eisen aan een veiligheids-, kwaliteits- en capaciteitsmanagementsysteem voor het elektriciteits- en gasnetbeheer.

OZHZ	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
spoedeisende werkzaamheden	<ul style="list-style-type: none"> - werkzaamheden vanwege storingen, waarbij uitstel van de reparatie redelijkerwijs niet mogelijk is; - werkzaamheden vanwege calamiteiten:(natuur)ramp of een onverwachte gebeurtenis die ernstige schade kan veroorzaken.
RAW	De RAW-systematiek, beheerd en onderhouden door CROW, is een standaard voor bestekken in de grond-, water- en wegenbouw (GWW). Bij de meeste werken in de GWW wordt deze systematiek gevolgd.
Tw	Telecommunicatiewet.
Toezichthouder	De bij besluit van het college van B&W aangewezen personen die zijn belast met het houden van toezicht.
Uitgiftepeil	Het peil waarop op de uitgiftegrens aangesloten moet worden op het openbaar gebied. Ook: de hoogte waarop toegang tot de kavel wordt gekregen vanaf het openbare gebied.
Vergunning	Schriftelijke vergunning c.q. instemming voor de aanleg, het houden, het onderhoud, de exploitatie en het verwijderen van één of meer leidingen. In dit Handboek wordt met vergunning ook bedoeld 'instemming' conform de AVOI.
Vergunningverlener	De afdeling, of persoon, van de gemeente, die namens het college van B&W op basis van de AVOI, dat wil zeggen de feitelijke vergunning- c.q. instemmingsverlening verzorgt.
Waterstaatswerk	In dit Handboek wordt onder een waterstaatswerk het volgende verstaan: <ul style="list-style-type: none"> - rijkswegen, en de daarin gelegen kunstwerken en hetgeen verder naar zijn aard daartoe behoort, voor zover in beheer bij het Rijk; - provinciale wegen; - oppervlaktewaterlichaam; - bergingsgebied; - waterkering of ondersteunend kunstwerk.
Werkzaamheden van niet-ingrijpende aard	<ul style="list-style-type: none"> - het aanbrengen of verwijderen van leidingen, niet-gelegen in, op of boven een wegwakruising of rotonde, in reeds aangebrachte voorzieningen; - reparaties en/of onderhoudswerkzaamheden aan de leidingen met een lengte van minder dan tien meter en niet-gelegen in, op of boven een wegwakruising of rotonde; - het maken van huisaansluitingen met een lengte van minder dan tien meter en niet-gelegen in, op of boven een wegwakruising of rotonde; - het maken van boringen voor grondonderzoek in het belang van leidingen; - het maken van proefsleuven; - het openen van handholes.
WION	Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten. Wet houdende de regels over de informatie-uitwisseling betreffende ondergrondse netten.

3. Vergunningprocedure

3.1 Aanleveringsvoorwaarden

De gemeente neemt alleen volledig ingevulde en ondertekende aanvragen (met eventuele bijbehorende bijlagen zoals in dit Handboek in specifieke situaties is vereist) in behandeling. De procedure meldingen en vergunningen staat beschreven in bijlage 1, Vergunning- en meldingenprocedure MOOR.

De gemeente Geertruidenberg gebruikt MOOR voor het aanvragen van vergunningen en doen van meldingen. De procedure is vermeld op de website van MOOR (zie ook bijlage 1, Vergunning- en meldingenprocedure MOOR).

3.1.1 Machtigingen

Een leidingexploitant kan een derde machtigen om namens hem een aanvraag in te dienen. Hiervoor is een door de leidingexploitant ondertekende machtiging benodigd. NB: De vergunning wordt alleen op naam van de leidingexploitant afgegeven.

3.1.2 Technische specificaties werktekeningen

Elke tracéwijziging (dus nieuw, wijziging én verwijderen) moet digitaal worden aangeleverd via MOOR, ondersteund door (een) werktekening(en). Hiervan kan door de vergunningverlener een papieren exemplaar worden geëist ter onderbouwing van de digitale tekening(en).

Naast de (overzichts-)tekening(-en) in pdf-formaat voor de aanvraag in MOOR, moeten de werktekeningen ook digitale bijgevoegd worden en voldoen aan de volgende eisen:

Eis	Toelichting
Schaalvoering	≤1:500, met eventuele details in een grotere schaal (bij voorkeur 1:250).
Noordpijl	De tekeningen moeten zijn voorzien van een noordpijl.

Straatnaam	De tekeningen moeten zijn voorzien van duidelijke oriëntatiepunten, inclusief voldoende straatnamen.
Tekeningnummer	Voorzien van tekeninghoofd met uniek tekeningnummer en een datum waarbij de datum van de laatste wijziging geldt.
Maatvoering	De maatvoering van het voorstel tracé moet eenduidig en volledig zijn en ten opzichte van vaste punten in de omgeving.
Tracé voorstel	Het geplande tracé zoals de leidingexploitant verwacht dit uit te kunnen voeren. Waar de leidingexploitant al een tracé heeft liggen moet dit op de tekening te zien zijn.
Ruimtebeslag	Het aantal leidingen moet op de tekening(en) zijn aangegeven inclusief de materiaalsoort en de diameter van de leiding(en) en/of het ruimtebeslag voor de kabel(s). Als er twijfel is over de beschikbare ruimte, moet tevens de maatvoering ten opzichte van de naastliggende leiding(en) worden weergegeven.
Detaildoorsnede	Wanneer bij een bestaand tracé wordt gelegd, moet worden aangegeven hoe dit gebeurt zowel in horizontale als verticale zin.
Digitaal format	De digitale tekening(en) dient (dienen) bewerkt te kunnen worden met AutoCAD (dxf / dwg-bestand) en/of Microstation (dxf / dgn-bestand) en in RD-coördinaten te worden aangeleverd met een verwijzing in de bestandsnaam naar de straatnaam.

3.2 Grote projecten

Wanneer een tracé langer is dan 3000 meter, of langer is dan 100 meter met een onderkant sleufbreedte van minimaal 1,20 meter, is dit een bijzonder tracé. Ter beoordeling van de vergunningverlener kan een ander uitzonderlijk tracé als een bijzonder tracé worden beschouwd. Bij een bijzonder tracé kunnen afspraken op maat worden gemaakt m.b.t. communicatie, wijze van dichtstraten, tijd van uitvoering enz. na beoordeling van de vergunningverlener.

3.3 Relatie tot derden

De vergunningverlener vergunt een tracé van A tot B. Naast de vergunningverlener van de gemeente zijn er soms nog andere partijen waarvan vergunning of toestemming benodigd is. Het hebben van een vergunning van de gemeente voor het leggen en hebben van leidingen laat dan niet onverlet dat er een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd of vergunning of toestemming gevraagd moet worden bij andere bevoegde en gezaghebbende instanties, zoals Rijkswaterstaat, Prorail, Waterschappen, Provincie, en private partijen.

3.4 Administratieve wijziging

Een administratieve wijziging komt voor als een leidingexploitant van naam of rechtspersoon verandert. Deze wijziging moet worden doorgegeven aan de vergunningverlener.

3.5 Overdracht van een leiding

Als leidingexploitanten leidingen van elkaar overnemen, moet dit worden doorgegeven aan de vergunningverlener.

4. Tracébepaling

4.1 Algemene uitgangspunten

Met nadruk wordt erop gewezen dat de basisprincipes uit dit hoofdstuk moeten worden nagestreefd. Als de genoemde eisen niet gehaald (kunnen) worden, dan dient er (vooraf) overleg gepleegd te worden met de vergunningverlener. In uitzonderingen kan de vergunningverlener een andere indeling of een oplossing met aanvullende voorwaarden toestaan of opleggen.

Om inzicht te verkrijgen van de mogelijkheden voor een leidingtracé, dient de leidingexploitant, na overleg met de toezichthouder, proefsleuven te graven indien dit noodzakelijk geacht wordt.

Alle tot een leiding behorende appendages dienen in het toegewezen tracé te worden geplaatst. Indien geen plaats in het tracé kan worden gevonden dan wordt door de vergunningverlener een andere locatie vastgesteld met zo min mogelijk verstoring van aanwezige andere leidingen.

Voor het plaatsen van een handhole e.d. is geen vergunning verplicht, maar kan worden volstaan met een melding.

De locatie van handholes en andere onderdelen van netten die meer ruimte in beslag nemen, worden in overleg met de toezichthouder van de gemeente vastgesteld. Deze mogen de ligging van andere leidingen niet verstoren en moeten minstens 0,30 m dekking hebben.

Het kan ook voorkomen dat tijdens de uitvoering blijkt dat de actuele situatie afwijkt van de verwachte situatie. Deze wijziging dient meteen te worden gemeld aan de gemeente. In overleg met de vergunningverlener kan het tracé worden aangepast.

4.2 Standaardindeling

De volgende standaardindeling geldt voor de gemeente, met uitzondering van bestemde leidingen:

4.2.1 Horizontale indeling

In het algemeen worden de distributieleidingen in de trottoirs ingedeeld en de transportleidingen in de rijweg.

Aansluitleidingen worden zo veel mogelijk haaks op het distributienet aangelegd om geen beslag te leggen op de ruimte voor distributieleidingen.

Leidingen worden ingedeeld conform het standaard profiel van de gemeente Geertruidenberg, zie bijlage 3, Standaard dwarsprofielen. Wanneer het niet mogelijk is het standaard profiel te hanteren wordt een tracé toegewezen.

4.2.2 Verticale indeling

De standaard verticale indeling is verwerkt in het standaard profiel van de gemeente Geertruidenberg, zie bijlage 3, Standaard dwarsprofielen. De onderstaande uitgangspunten geven aan op welke wijze bestaande leidingen moeten worden gekruist.

De verticale indeling gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- Vrijvervalleidingen hebben voorrang boven overige leidingen.
- Leidingen worden in principe horizontaal gelegd, behoudens vrijvervalleidingen.
- Bij kruisingen van leidingen met andere leidingen in open ontgraving bedraagt de tussenruimte (verticale dagmaat) ten minste 0,20 m bij nieuwe situaties.
- Bij boringen/persingen, in welke vorm ook, is de diepteligging afhankelijk van de situatie ter plaatse. De minimale verticale dagmaat ten opzichte van de te kruisen leidingen bedraagt ten minste 0,50 m, waarbij de te boren/persen leiding onder de bestaande leiding(en) dient te worden gevoerd. Genoemde minimale verticale dagmaat dient aantoonbaar te worden gegarandeerd om schade aan de te kruisen leidingen te voorkomen.
- In verzakte straten worden nieuwe leidingen volgens het standaard profiel ten opzichte van het bestaande straatpeil gelegd, tenzij door de vergunningverlener anders is aangegeven.

Het rijzen van leidingen wordt zoveel mogelijk in combinatie met straatophoging uitgevoerd. Leidingen, niet zijnde transportleidingen, moeten bij straatophogingen worden gerezen wanneer deze >0,40 m verzakt zijn ten opzichte van het uitgiftepeil, op kosten van de leidingexploitant. Als leidingen gerezen worden moeten huisaansluitingen eveneens rijzen.

4.3 Bovengrondse infrastructuur

Bij het bepalen van een tracé dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de bovengrondse infrastructuur en objecten. Objecten kunnen onder andere zijn: langsliggende dan wel kruisende wegen, spoorwegen, waterlopen, kademuren, viaducten, tunnels, naastliggende leidingen, bomen, ondergrondse containers, gebouwen en stalen objecten waaronder damwanden.

Verder geldt dat boven bestaande leidingen geen obstakels mogen worden geplaatst. Indien geen andere oplossing mogelijk is, dan kan in overleg met de betreffende leidingexploitant(en) onder voorwaarden en/of het treffen van maatregelen alsnog tot plaatsing boven leidingen worden overgegaan. Deze aanvullende voorwaarden en te treffen maatregelen dienen door alle betrokken partijen geaccordeerd te worden.

4.3.1 Open watergangen en waterkeringen

Open watergangen zijn beheersmatig in drie groepen te onderscheiden:

1. Watergangen en waterkeringen beheerd door waterschappen of watergangen beheerd door Rijkswaterstaat: deze worden aangemerkt als een waterstaatswerk. Hierop zijn de vigerende NEN 3651 en NEN 3650 van toepassing;
2. Watergangen beheerd door de gemeente: bij het kruisen hiervan dient allereerst de feitelijke diepte van de watergang te worden opgevraagd, indien deze gegevens niet voor handen zijn, dienen deze zelf ingemeten te worden door de aanvrager. Dit is noodzakelijk vanwege de minimale gronddekking. Deze dient tenminste 1,00 m ten opzichte van de ontwerpdiepte te bedragen, of als de aanwezige bodem lager ligt dan de ontwerpdiepte, tenminste 1,00 m t.o.v. de aanwezige bodem;

4.3.2 Bomen

Bij de tracébeplanning in de nabijheid van bomen moet rekening worden gehouden met diverse gemeentelijke beleidsdocumenten gericht op de realisatie van meer bomen en het waarborgen van de vitaliteit van bestaande bomen en de voorschriften uit de bomenverordening Geertruidenberg.

Uitgangspunt is dat geen bomen worden gekapt, maar gepasseerd worden door middel van een boring of persing. Wanneer het noodzakelijk wordt geacht een boom te kappen moeten afspraken hierover worden gemaakt met de vergunningverlener. Voor de minimale afstand tussen boom en leiding is de uiteindelijk te bereiken boomgrootte bepalend. Er mogen geen graafwerkzaamheden plaatsvinden binnen kwetsbare boomzones tenzij er afspraken hierover zijn gemaakt met de toezichthouder. Zie ook 5.5.13 Bomen en groen, en bijlage 2, Bomenposter - Werken rondom bomen.

4.4 Bijzondere situaties

Er zijn situaties waar het standaard profiel niet van toepassing is. De gemeente stelt dan specifieke of aanvullende voorwaarden en eisen aan de werkzaamheden.

4.4.1 Archeologie

Conform de Monumentenwet 1988 en de daarin sinds 2007 opgenomen Wet archeologische monumentenzorg dient rekening te worden gehouden met archeologische waarden in de ondergrond. De wet is gericht op het behoud van archeologische waarden op de plek zelf. Indien dit niet mogelijk is, kan onderzoek verplicht gesteld worden.

Gemeente Geertruidenberg heeft een vastgestelde beleidsnota en/of beleids(advies)kaart archeologie en/of bestemmingsplannen waarin specifieke vrijstellingen en/of onderzoeksplichten zijn opgenomen. Bij een vergunningaanvraag baseert de vergunningverlener zich hierop om een vrijstelling te verstrekken of een onderzoeksplicht op te leggen.

De vergunningverlener kan archeologisch onderzoek verplicht stellen bij een aanvraag voor een nieuw tracé of een nieuwe aansluiting voor kabels en leidingen of bij een verbreding of verdieping van een bestaand tracé. Een archeologisch vooronderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek.

De kosten voor archeologische (voor-)onderzoek, eventueel vervolgonderzoek en mogelijk definitief onderzoek - liggen conform het in de Monumentenwet vastgestelde veroorzakersprincipe bij de vergunningaanvrager/leidingexploitant. De vergunningverlener ontvangt het onderzoeksrapport ter goedkeuring en ter (gemandateerde) besluitvorming door B&W.

Bij de vervanging of de verwijdering van kabels en leidingen binnen een bestaand tracé, met inachtneming van de bestaande aanlegdiepte en -breedte, is geen archeologisch onderzoek nodig en geldt op voorhand een vrijstelling.

4.4.2 Kunstwerken

Bij gebruik van voorzieningen in/om/aan kunstwerken, inclusief bruggen, die in beheer en/of eigendom zijn van de gemeente dient de leidingexploitant op eigen kosten voorzorgsmaatregelen te nemen wanneer door of namens de gemeente onderhoud eraan wordt uitgevoerd, of het kunstwerk wordt vervangen of verwijderd door of in opdracht van de gemeente. Geconstateerde gebreken aan leidingen bij bestaande kunstwerken worden door de leidingexploitant hersteld.

4.4.3 Over- en onderbouwing van de openbare ruimte – stedelijk gebied

1. Indien leidingen onder een overbouwing worden gesitueerd, dan dient de hoogte van de overbouwing ten opzichte van het ter plaatse vastgestelde uitgiftepeil minimaal 2,50 m te bedragen, in verband met de benodigde werkruimte voor mechanisch en ander materieel.
2. Bij toepassing van koppelbalken dient de bovenkant van de koppelbalken ten minste 2,00 m onder het ter plaatse vastgestelde uitgiftepeil te worden aangebracht. De ruimte tussen de koppelbalken moet worden voorzien van een gewapende betonplaat waarboven de leidingen een veilige ligging verkrijgen.
3. Indien leidingen boven een onderbouwing worden gesitueerd, dan dient de diepte van de onderbouwing ten opzichte van het ter plaatse vastgestelde uitgiftepeil ten minste 2,00 m te bedragen, in verband met benodigde gronddekking voor leidingen.

4.4.4 Huisaansluitingen riolering (rioolaansluitingen)

Rioolaansluitingen voor gemengde afvoer, vuilwaterafvoer of regenwaterafvoer dienen te worden uitgevoerd overeenkomstig het geldende beleid van de desbetreffende gemeente. Informatie hierover is opvraagbaar bij de afdeling rioolbeheer via het algemene telefoonnummer van de gemeente Geertruidenberg 140162.

4.4.5 Bestemmingsplanprocedure

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) stelt het verplicht om leidingen met gevaarlijke stoffen op te nemen in het bestemmingsplan. Bovendien is door het ministerie van Infrastructuur en Milieu aangegeven dat leidingen met een bovenregionale transportfunctie of leidingen die op een andere manier risico's met zich meebrengen voor mens of leefomgeving wanneer deze leidingen beschadigd raken, kunnen worden opgenomen in het bestemmingsplan.

Dit houdt in dat bij nieuwe aanleg en wijzigingen in het tracé van bovengenoemde leidingen een bestemmingsplanprocedure dient te worden gevolgd.

5. Aanleg- en uitvoeringsvoorschriften

5.1 Algemene uitgangspunten

Leidingwerken moeten worden uitgevoerd conform de verleende vergunning.

Voor een vlotte en correcte uitvoering van leidingwerken is informatievoorziening aan alle relevante betrokken partijen essentieel. Hiertoe zijn aparte voorschriften opgenomen in paragraaf 5.4 Communicatie.

Voor zover niet strijdig met de hieronder beschreven uitvoeringsvoorschriften is de CROW- Richtlijn zorgvuldig graafproces (Publicatie 250) van toepassing.

Schade aan naastliggende leidingen en aan goederen of gewassen en hinder voor eigenaren en/of gebruikers van de betrokken percelen moet zo veel mogelijk worden voorkomen, respectievelijk worden beperkt.

De bereikbaarheid van woningen, openbare gebouwen en dergelijke voor (mindervalide) voetgangers moet worden gewaarborgd. Er moet ook vooraf overleg plaats vinden met belanghebbenden en toezichthouder, indien de beperking van de bereikbaarheid bijvoorbeeld tot gevolg heeft dat de hulpdiensten objecten niet voldoende kunnen naderen of dat de bevoorrading van winkels of bedrijven anders dan normaal moet worden geregeld.

Indien de leidingexploitant de gemaakte afspraken negeert kan de gemeente handhaven. Zo nodig wordt het werk stilgelegd zonder dat aanspraak op schadevergoeding mogelijk is. Indien blijkt dat personeel van de leidingexploitant zich niet houdt aan de gemaakte afspraken of indien zich tijdens de uitvoering onregelmatigheden voordoen, kan de gemeente van de leidingexploitant eisen dat dit personeel de toegang tot het werk wordt onttrokken.

Bij vorst in de grond of een gesloten sneeuwdek kan er een algemeen graafverbod door de vergunningverlener / toezichthouder worden ingesteld. Uitgangspunt is om per lopend werk in goed overleg tussen de vergunningverlener / toezichthouder en de uitvoerende partij te bepalen of het wel of geen werkbaar weer is.

5.2 Werkplan

De vergunningverlener kan eisen dat de uitvoering moet worden uitgewerkt in een werkplan ter aanvulling van de vergunning, conform bijlage 4, Werkplan.

5.3 Tijdelijke verkeersmaatregelen

Indien er tijdelijke verkeersmaatregelen nodig zijn, gelden de volgende eisen:

- De leidingexploitant moet ten minste vier weken voor de aanvang van het werk overleggen met de toezichthouder over de te treffen verkeersmaatregelen.
- De aanwijzingen van de toezichthouder / bereikbaarheidscoördinator aan de leidingexploitant zijn bindend voor het tijdstip waarop de werkzaamheden op de openbare weg moeten worden uitgevoerd.
- De toe te passen verkeersmaatregel(en) moet(en) voldoen aan de richtlijnen CROW 96b.
- Onmiddellijk na het gereedkomen van de werkzaamheden (inclusief het dichtstraten van de sleuf) moet(en) de toegepaste verkeersmaatregel(en) worden verwijderd.
- Bij gladheid veroorzaakt door ijs, ijzel of sneeuw en/of in geval van mist, sneeuwval of andere omstandigheden, in het bijzonder van atmosferische aard, die het zicht beperken tot een afstand van minder dan 200 meter, mogen geen werkzaamheden uitgevoerd worden op of langs een voor het openbaar verkeer opengestelde rijbaan, als ten behoeve van deze werkzaamheden een tijdelijke afzetting is voorgeschreven. Wanneer bovenstaande omstandigheden zich voordoen, dienen de werkzaamheden zo spoedig mogelijk te worden beëindigd.
- Uitgangspunt bij het uitvoeren van werkzaamheden is dat overlast voor het verkeer vermeden wordt of in ieder geval tot een minimum beperkt wordt.

5.4 Communicatie

5.4.1 Verantwoordelijkheden van betrokken partijen

Betrokkene	Is verantwoordelijk voor
Toezichthouder	De gemeentelijke toezichthouder houdt tijdens de werkzaamheden toezicht op het naleven van de uitvoeringsvoorschriften.
Leidingexploitant	De leidingexploitant zorgt continu voor een aan te spreken verantwoordelijke contactpersoon, wiens naam en contactgegevens bij alle partijen bekend is. Deze persoon heeft tot taak erop toe te zien dat het werk conform de vergunning en gemaakte afspraken wordt uitgevoerd. Hij dient medewerking te verlenen aan gemeentelijke en andere toezichthouders.
Uitvoerders	De uitvoerders van het werk moeten over alle vereiste kwalificaties beschikken. De uitvoering van het werk wordt begeleid door competent toezichthoudend personeel van de leidingexploitant, dat de Nederlandse taal beheerst.

5.4.2 Bewoners en bedrijven

De leidingexploitant informeert ten minste een week voor aanvang van de werkzaamheden schriftelijk bewoners en bedrijven langs het tracé c.q. nabij het werk over de start en inhoud van de werkzaamheden, voor zover voor hen van belang. Deze zogenaamde 'bewonersbrief' heeft de voorafgaande goedkeuring nodig van de gemeente.

In het geval van integrale werkzaamheden met andere leidingexploitanten en/of gemeentelijke werkzaamheden in de openbare ruimte geeft de directie van het werk aan hoe de integrale communicatie van het totaal aan werkzaamheden dient plaats te vinden.

5.4.3 'Melding Ingraving'

Minimaal drie werkdagen voor de start van de uitvoering meldt de leidingexploitant en/of zijn vertegenwoordiger het werk waarvoor vergunning is verleend, aan via MOOR.

5.4.4 KLIC-melding (procedure WION)

Ten hoogste twintig dagen voor aanvang van mechanische graafwerkzaamheden moet de uitvoerder een KLIC-melding doen.

5.4.5 Kick-off meeting / startvergadering

In de volgende gevallen is tevens een kick-off meeting/startvergadering verplicht:

- (leiding)werken vinden plaats in bestemde leidingstroken of
- (leiding)werken vinden plaats binnen een afstand van 5 m vanaf bestemde leidingen.
- alle gevallen waar het gaat om (leiding)werken met een grote impact op de omgeving.

Het overleg dient minimaal twee weken voor de start van de uitvoering plaats te vinden. De leidingexploitant en zijn aannemer presenteren in dit overleg alle noodzakelijke plannen, waarna de belanghebbenden aanvullende voorwaarden kunnen stellen. Wanneer deze voorwaarden redelijkerwijs ertoe bijdragen dat schade aan de eigendommen van de belanghebbenden wordt voorkomen, moeten ze door de leidingexploitant alsnog worden verwerkt in het werkplan.

De hierboven bedoelde, benodigde voorbereidingsinformatie dient ten minste twee weken voor het overleg bij de belanghebbenden in bezit te zijn.

Van het overleg maakt de leidingexploitant of diens vertegenwoordiger een verslag, en zorgt ervoor dat dit minimaal twee werkdagen voor de start van de uitvoering bij alle betrokkenen is bezorgd.

Als blijkt dat er geen kick-off meeting/startvergadering is gehouden, kan de toezichthouder in overleg met de vergunningverlener besluiten de start van de uitvoering op te schorten.

5.5 Algemene uitvoeringsvoorschriften

5.5.1 Aanwezige documenten

Bij aanvang en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moeten op het werk aanwezig zijn:

- de vergunning of kopie ervan,
- gewaarmerkte werktekeningen,
- een geldige KLIC-melding,
- een kopie van de melding ingraving aan de toezichthouder,
- (afschriften van) de overige benodigde vergunningen.

5.5.2 Proefsleuven ter voorbereiding

De leidingexploitant dient vooraf te verifiëren of de leggegevens volgens de KLIC-melding nog overeenkomen met de werkelijke ligging. Dit dient te geschieden door proefsleuven te maken.

Voorafgaand aan verplicht gesteld archeologische onderzoek mogen geen proefsleuven of ontgravingen uitgevoerd worden, tenzij deze onder archeologische begeleiding worden uitgevoerd.

5.5.3 Uitzetten tracé

Uitgangspunt is dat de leidingexploitant het toegewezen tracé uitzet of door derden uit laat zetten en controleert of dit vrij is van belangen van derden.

5.5.4 Toepassen en verwijderen hulpconstructies

Voor het aanbrengen van leidingen kan het nodig zijn tijdelijke hulpconstructies toe te passen zoals pers- en ontvangstuipen, sleufbekistingen door middel van onder andere damwanden, tijdelijke ondersteuning en dergelijke. Deze hulpconstructies dienen conform het werkplan te worden aangebracht en verwijderd.

Mocht het om welke reden dan ook niet mogelijk zijn deze hulpconstructies geheel of gedeeltelijk te verwijderen dan dient dit onverwijld te worden gemeld aan de toezichthouder. De regel is dat deze tot minimaal 2,50 m onder maaiveld worden verwijderd. De achterblijvende constructies of delen daarvan dienen te worden ingemeten en worden geregistreerd door de leidingexploitant als ondergrondse objecten. Deze gegevens moeten naar de vergunningverlener worden verstuurd.

5.5.5 Werken in nabijheid van leidingen

Sonderingen, grondboringen, bronneringen en graafwerkzaamheden dienen zo te worden uitgevoerd dat geen schade optreedt aan nabij gelegen leidingen.

5.5.6 Grote zettingen

Bij (grote) te verwachten zettingen dienen belendingen, die door de aanleg zouden kunnen worden beïnvloed, aan een '0-waarde-onderzoek' (vastleggen van de situatie op de contractdatum) te worden onderworpen en gemonitord. Per geval dienen alarmgrenzen en criteria te worden afgesproken en vastgelegd tussen de betrokken partijen.

5.5.7 Bodemverontreiniging en saneren

Voor werkzaamheden in de bodem is de Wet bodembescherming (Wbb) overgenomen van toepassing. Dit betekent onder andere dat de leidingexploitant verplicht is uit te zoeken of de bodem ter plekke van het leidingtracé verontreinigd is[1]. Daarvoor kan bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid nagegaan worden of er bodeminformatie beschikbaar is. Dit kan via www.ozhz.nl. Wordt vervuilde en/of verdachte grond aangetroffen dan moet dit gemeld worden bij de gemeente en/of provincie.

[1] Het verzamelen van informatie over de kwaliteit van de bodem, het verkrijgen van toestemming om te graven bij het bevoegd gezag en de extra uitvoeringskosten als gevolg van bodemverontreiniging zijn geheel voor rekening van de leidingexploitant.

Vervuilde grond moet gesaneerd worden door een hiervoor erkend bedrijf. De kosten zijn geheel voor rekening van de leidingexploitant.

5.5.8 Ecologie

Graafwerk in ecologisch waardevolle bermen[2] dient zoveel als mogelijk voorkomen te worden. Indien graafwerk in een ecologisch waardevolle berm toch noodzakelijk wordt geacht dan moeten de negatieve invloeden van het werk zoveel als mogelijk beperkt worden. Buiten de sleuf zijn aanvullende voorwaarden van toepassing. Grond uit de sleuf wordt niet direct op de berm geplaatst, maar op een tussenliggend materiaal. Het gebruikte materiaal moet stevig zijn, opdat er tijdens en na het proces geen kans is op vermenging van grond uit de sleuf in overige delen van de berm. Ook moet verdrukking van de berm buiten de sleuf voorkomen worden. Het tussenliggende materiaal moet na afloop met zorg worden weggehaald, zodat de berm niet alsnog beschadigd wordt.

[2] Naar beoordeling van de groenbeheerder(s).

Wanneer de graafmachines over bermgedeelten buiten de sleuf moeten rijden, dient verdrukking voorkomen te worden. Materieel dat deze verdrukking voorkomt (zoals rijplaten) moet dan toegepast worden.

5.5.9 Werkterrein

Voor het aanvragen van een werkterrein/depot moet in bepaalde gevallen een omgevingsvergunning via www.omgevingsloket.nl worden aangevraagd. Vooraf dient een vooropname van het terrein gemaakt te worden met de toezichthouder. Het depot moet worden afgezet met bouwhekken. Na het voltooien van de werkzaamheden moet het werkterrein worden ontruimd, een en ander overeenkomstig het ge-

stelde in de omgevingsvergunning, respectievelijk moet het werkterrein in de oorspronkelijke staat worden opgeleverd.

5.5.10 As-built tekening

De leidingexploitant dient, zonder nadere verrekening, op verzoek As-built-tekeningen van het leidingwerk te verstrekken aan de vergunningverlener. Op deze tekeningen moet het tracé van de leiding zoals deze is gelegd, zijn aangegeven in RD-coördinaten.

5.5.11 Leidingenstroken

Het is verboden zich met materialen en materieel die niet voor de uitvoering van het werk nodig zijn, in de leidingenstroken te bevinden. Bij transport van materiaal en materieel over de leidingenstroken, en ook bij het tijdelijk opslaan van uitkomende grond kan door de leidingexploitanten van de reeds aanwezige leidingen en/of toezichthouder van de gemeente worden geëist dat de nodige (tijdelijke) voorzieningen worden getroffen. De hoogte van de opslag van de uitkomende grond mag nooit > 1,00 m boven het maaiveld bedragen.

5.5.12 Hoogspanningsverbindingen

Bij werkzaamheden in de nabijheid van één of meer bovengrondse en/of ondergrondse hoogspanningsleidingen, zijnde transport en/of distributie van 10 kV en hogere spanningen en zendmasten moet over de te treffen veiligheidsmaatregelen vooraf worden overlegd met het bedrijf onder wiens beheer de leiding (of installatie) valt. Bij het vrijgraven van een leiding dient deze in overleg met de leidingexploitant te worden beschermd.

5.5.13 Bomen en groen

Werkzaamheden aan of bij bomen moet zo veel mogelijk worden vermeden, maar als het toch onvermijdelijk is, dan wordt hierover altijd eerst vooraf overleg met de toezichthouder van de gemeente Geertruidenberg gevoerd. De uitvoeringseisen ten aanzien van werken aan en rond bomen worden gegeven in de Standaard RAW Bepalingen, paragraaf 01.18.

In alle gevallen geldt dat graafwerk onder de boomkroonprojectie uitsluitend handmatig wordt uitgevoerd en de boomwortels die dikker zijn dan 5 cm gespaard moeten blijven. Het kappen van boomwortels mag uitsluitend met toestemming van de toezichthouder. Voorkom graafwerkzaamheden binnen het wortelpakket van de boom en voorkom wortelschade aan stabiliteitswortels van de boom. Bovendien moet worden gehandeld in overeenstemming met de voorschriften "Boombescherming op bouwlocaties". Zie bijlage 2, Bomenposter - Werken rondom bomen en paragraaf 4.3.2 Bomen.

De leidingexploitant is gedurende twee jaar verantwoordelijk voor het voortbestaan van bomen waar hij met toestemming, binnen de kroonprojectie heeft gegraven. De boom dient na twee jaar in vergelijkbare conditie te zijn als voordat de werkzaamheden uitgevoerd zijn. Als dit niet het geval is kan de leidingexploitant worden verplicht tot herplant.

5.5.14 Kruisingen asfaltverharding, sierbestrating en gefundeerde wegen

Leidingen dienen asfaltverharding, sierbestrating en gefundeerde wegen te kruisen door middel van een persing of boring. Bij gebruik van een persing, boring of mantelbuis moeten deze minimaal 0,50 m buiten de buitenkant van de kantopsluiting uitsteken, een en ander afhankelijk van de diameter en de dekking van de leiding en het zich buiten het wegdek bevindende ondergrondse infrastructuur.

5.6 Uitvoeringsvoorschriften, per aanlegmethode

5.6.1 Open ontgraving

Bij een open ontgraving worden de werkzaamheden in een droge gegraven sleuf uitgevoerd.

5.6.2 Graven sleuf

De graafwerkzaamheden moeten zo worden uitgevoerd dat beschadiging van in de grond aanwezige leidingen en overige objecten wordt voorkomen. Schade aan aanwezige (diep)drainagesystemen of irrigatiesystemen moet worden voorkomen of worden hersteld na de uitvoering.

Als op basis van het archeologisch vooronderzoek een vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische begeleiding verplicht is gesteld, dient hiermee rekening te worden gehouden.

Bij het graven van de sleuf gelden de volgende eisen:

Te ontgraven grond, zand, halfverharding (grind en dergelijke), teelaarde, funderingsmateriaal enzovoorts moet gescheiden ontgraven, vervoerd en/of in depot worden gezet of aangevuld worden. Het opbreken van een waterdoorlatende verharding en –funderings opbouw of fundering die is opgebouwd uit IBC-bouwstoffen vereist vaak een speciale werkwijze die afgestemd moet worden met de toezichthouder. De aanwijzingen met de toezichthouder dienen altijd opgevolgd te worden.

Alle werkzaamheden dienen bij voorkeur in een droge sleuf plaats te vinden. Nadat de kabels en/of leidingen gelegd zijn moet de sleuf woden aangevuld en verdicht. Om de oorspronkelijke profielopbouw van de ondergrond zo optimaal mogelijk te herstellen moet het uitgegraven materiaal, vrij van stenen en dergelijke, over de volle breedte van de sleuf laagsgewijs en met zorg in de juiste volgorde terug in de sleuf worden gebracht. De dikten van grond-, fundering- en zandlaag en/of teelaarde dienen gelijk te zijn aan de oorspronkelijke laagdikten. Bermen en groenstroken dienen met voldoende overhoogte aangevuld te worden. Bevroren grond en/of zand, sneeuw, (groen)afval en puin mag niet worden verwerkt in de aanvulling. De grondroerder levert een tekort aan schoon materiaal en/of zorgt voor afvoer hiervan indien materiaal overblijft.

- Er mag niet dieper worden ontgraven dan het niveau dat is aangegeven voor de onderkant van de leiding in verband met optredende klink van geroerde grond, tenzij er met de vergunningverlener anders overeen gekomen is.
- Bij machinaal ontgraven is het niet toegestaan een tandenbak te gebruiken.
- Het is niet toegestaan leidingen aan te prikken met een scherp/puntig voorwerp.
- De wijze van ontgraven die wordt toegepast, dient beschadigingen van naastliggende leidingen uit te sluiten.
- Het is verboden machinaal te graven binnen een straal van 0,50 m vanaf de uitwendige diameter van de leiding(en) of mantelbuis(-buizen).
- Het talud moet zijn aangepast aan de sleufdiepte, de eventuele bemaling en de grondsoort, opdat de sleufwanden niet kunnen instorten en/of uitzakken. Zo nodig moet de sleufwand met aan te brengen schotten worden gestut.
- De sleufbodem dient zo uitgevoerd te worden dat de leiding wordt aangelegd zoals (in de berekening) is voorzien. Het kan nodig zijn een zandlaag/grondverbetering onder de leiding aan te brengen.
- De sleuf moet worden vrijgehouden van voorwerpen die de leiding zouden kunnen beschadigen. Grind, stenen en/of andere harde materialen nabij de definitieve plaats van de leiding moeten worden verwijderd en afgevoerd.
- Bij bomen moet rekening gehouden worden met de bomenverordening Geertruidenberg en de voorschriften zoals weergegeven in bijlage 2, Bomenposter - Werken rondom bomen.

5.6.3 Lengte van de sleuf

Na aanvang van het ontgraven van de sleuf dient binnen een werkdag de sleuf opnieuw aangevuld te worden en de eventuele bovenliggende wegverharding in goede staat te zijn hersteld. Er mogen geen grotere lengtes van sleuven worden gegraven dan in een werkdag kan worden aangevuld en de bovenliggende verharding kan worden hersteld tenzij anders met de vergunningverlener is overeengekomen.

5.6.4 Uitgegraven materiaal

Indien er in een te graven sleuf meerdere lagen grondsoorten zijn moeten deze apart worden ontgraven en op dezelfde diepte weer terug worden gebracht. De lagen moeten afzonderlijk worden verdicht.

5.6.5 Opslag uitgegraven grond

De uitkomende grond moet zo worden opgeslagen dat bij het later aanvullen van de sleuf de oorspronkelijke opbouw van het bodemprofiel zo veel mogelijk wordt herkegen. De hoogte van de opslag van de uitkomende grond mag nooit > 1,00 m boven het maaiveld bedragen.

Aanwezige teelaarde moet separaat worden opgeslagen van de onderliggende lagen in overleg met de beheerder van de grond. In bepaalde gevallen kan het nodig zijn de ondergrond gescheiden te ontgraven en op te slaan. De opslag moet zijn afgestemd op de plaatselijke grondslag.

Gronddepots mogen niet boven een bestaande ondergrondse leiding, onder de boomkroon of op ecologisch waardevolle bermen worden geprojecteerd. Indien dit toch nodig is, moet in overleg met de toezichthouder worden nagegaan of het mogelijk is en welke bijzondere voorzieningen moeten worden getroffen.

5.6.6 Aanvullen sleuf

Indien onder een verharding de leiding onder het zandcunet wordt aangelegd, dient de leidingexploitant de sleuf tot onderkant zandcunet op zijn kosten aan te vullen met zand om zetting te voorkomen.

5.6.7 Verdichten sleuf

Na beëindiging van de leidingwerkzaamheden moeten de gescheiden lagen grond, vrij van stenen en dergelijke, weer worden teruggebracht in dezelfde volgorde zoals ze werden aangetroffen. De sleuf hoeft niet verder verdicht te worden dan de naastliggende grond.

De sleuf moet, ter bescherming van de leiding en bekleding, tot een hoogte van 0,30 m boven de bovenkant leiding met grond vrij van grove en harde bestanddelen worden opgevuld. Deze eerste aanvullag moet van een zodanige kwaliteit zijn en zo worden aangebracht, dat de leiding aan alle zijden over de gehele lengte een gelijkmatige en stevige ondersteuning krijgt.

De aanvulling dient te worden uitgevoerd in lagen van maximaal 0,30 m, waarbij elke laag moet worden verdicht. De sleuf dient na verdichting te voldoen aan de vigerende RAW-standaard, artikel 24.02.03 tot en met 24.02.06, 24.05.01 en 24.05.04 waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

Directie = vergunningverlener/toezichthouder

Aannemer = leidingexploitant

Bestek = vergunning

De controle op het aanvullen en verdichten van de sleuven dient plaats te vinden door of namens de grondroerder. Indien de toezichthouder hierom vraagt dient de grondroerder de meetgegevens te overleggen. Op aanwijzing van de toezichthouder dient te grondroerder steekproeven uit te voeren, De toezichthouder kan zelf ook steekproeven uitvoeren. De leidingexploitant dient de verdichtingswaarden op verzoek aan de toezichthouder te overleggen. De toezichthouder mag controle aan de sleuf eisen. indien de toezichthouder constateert dat de aanvulling c.q. verdichting niet aan de door de gemeente gestelde eisen voldoet, zal hij de grondroerder daarvan in kennis stellen. Daarna heeft de grondroerder de gelegenheid om dit binnen vijf werkdagen te herstellen.

Indien de oorzaak is dat de uitgekomen grond niet voor aanvulling/verdichting geschikt is dient deze afgevoerd te worden. De grondroerder dient dan nieuwe voor aanvulling benodigde grond en/of zand met schone grond verklaring op het werk te leveren en opnieuw te verwerken. Daarna vindt wederom een controle door de toezichthouder plaats.

Notabene: deze verdichtingseis geldt onverkort, ook indien er tijdens de werkzaamheden puin in de grond wordt aangetroffen en/of de grondsamenstelling een goede verdichting onmogelijk maakt. Het is dan aan de leidingexploitant om op zijn kosten maatregelen te treffen om een juiste verdichting te bereiken.

5.6.8 Overgebleven grond

Grond die overblijft dient, conform de regels van het Besluit Bodemkwaliteit of conform het gebieds-specifieke beleid van de gemeente, door de leidingexploitant op zijn kosten onderzocht, afgevoerd en verwerkt te worden.

5.6.9 Boringen en persingen (sleufloze technieken)

Voor elke boring of persing dient een tekening te worden geleverd met daarop het lengteprofiel, de in- en uittredepunten in ruimtebeslag aangegeven, de opstelplaatsen van materieel en materiaal.

5.6.10 Bemaling

Het leggen van leidingen dient in droge sleuven plaats te vinden. Wanneer er bemaling nodig is moet dit in overleg met de vergunningverlener plaats vinden.

Voor het onttrekken en lozen van grondwater is het waterschap het bevoegd gezag. Voor het lozen op het vuilwaterriool is toestemming van de gemeente nodig.

De leidingexploitant blijft verantwoordelijk voor eventuele schade aan bijvoorbeeld gebouwen, beplanting e.d. als gevolg van de bemaling. Voor bronbemaling binnen de kwetsbare boomzone moeten de voorschriften van Bijlage 2, Bomenposter - Werken rondom bomen, worden aangehouden.

5.7 Algemene uitgangspunten

- Indien binnen 5 jaar na groot onderhoud of herinrichting van de openbare gronden, door of namens de gemeente, de leidingexploitant werkzaamheden moet uitvoeren kan de vergunningverlener/toezichthouder nadere eisen stellen aan de leidingexploitant om de kwaliteit van het pas uitgevoerde werk te herstellen. De kosten worden verrekend tegen werkelijke kosten en maken geen deel uit van de herstraattarieven. Richtlijn voor het herstel van nieuw straatwerk of asfalt:
  - a. Trottoir/tegel fietspad: van band tot band opnieuw verdichten en bestraten,
  - b. Asfalt fietspad: gehele breedte opnieuw asfalteren,
  - c. Elementen rijbaan: bredere herbestrating afhankelijk van de ligging en diepte van de sleuf met een minimum van een halve rijbaan. (Rijbaan 6,00 meter breed minimaal 3,50 m herstraten.) Sleufbreedte kleiner dan 2,50 m is halve rijbaan herstraten. Sleufbreedte groter dan 2,50 m (bovenkant sleuf) is hele rijbaan herstraten.
  - d. Asfalt rijbaan: altijd minimaal de deklaag van een halve rijbaan vervangen. Is de bovenkant van de sleuf plus de liplassen breder dan een halve rijbaan dan over de gehele rijbaan breedte de deklaag vervangen.
- Schade aan gemeentelijke of andere eigendommen dient zoveel mogelijk te worden vermeden/bepikt. Mochten er toch beschadigingen optreden dan dient de leidingexploitant deze direct te melden aan de eigenaar van het beschadigde object en aan de toezichthouder.

- Uitgangspunt bij het herstel van de schade als gevolg van de werkzaamheden is dat de leidingexploitant de situatie in oorspronkelijke staat herstelt.
- Het herstel van de schade vindt plaats in overleg met de toezichthouder en is voor rekening van de veroorzaker volgens het beleid van de gemeente.
- De leidingexploitant hoeft geen betere kwaliteit te leveren dan aanwezig was voor de werkzaamheden werden uitgevoerd. Behoudens de normale degeneratie als gevolg van werken, hoeft de gemeente daarentegen geen verslechtering te accepteren.
- Al het te gebruiken materiaal dient van dezelfde kwaliteit/soort en kleur te zijn als de door de gemeente gebruikelijk toe te passen materialen.

5.71 Herstel van de sleuf, elementenverharding

De leidingexploitant straat, uitgezonderd het gebied van het beschermd stadsgezicht van Geertruidenberg, zelf dicht en is verplicht om de degeneratiekosten, conform de richtlijn herstraatarieven van de VNG, te betalen.

In het beschermd stadsgezicht van Geertruidenberg, zoals aangegeven in bijlage 5 "Herstel in beheer van gemeente", draagt de gemeente zorg voor het definitieve herstel van de verhardingen. Deze kosten worden volledig doorberekend aan de leidingexploitant. Voor werkzaamheden binnen dit gebied dient voor start uitvoering contact te worden opgenomen met de gemeente Geertruidenberg.

5.72 Herstel van de sleuf, asfalt

Wanneer er toestemming is verleend voor een tracé door asfalt dan moet de leidingexploitant de sleufbreedte afstemmen op het dichtblokken met betonstraatstenen. De randen moeten recht afgezaagd worden en de oorspronkelijke funderingsopbouw moet worden hersteld. De leidingexploitant levert de betonstraatstenen en blokt de sleuf dicht. Na een inklinkperiode herstelt de gemeente de sleuf in asfalt, inclusief alle nodige markeringen e.d. De kosten worden in rekening gebracht bij de leidingexploitant als zijnde degeneratievergoeding.

5.73 Herstel van de sleuf, beplanting

Wanneer er toestemming is verleend voor een tracé door een groenstrook, moet de leidingexploitant de beplanting, in overleg met de toezichthouder, verwijderen en herplanten. Grond moet gescheiden worden ontgraven en in dezelfde lagen worden teruggebracht.

De gemeente Geertruidenberg kan de herplant van de beplanting verzorgen en de (degeneratie-) kosten in rekening brengen bij de leidingexploitant.

5.74 Schade aan huisaansluiting

Indien blijkt dat de zetting aan een gevel zodanig is dat verwacht kan worden dat de huisaansluiting dreigt te beschadigen of af te breken dan is de leidingexploitant verplicht hiernaar onderzoek te doen en zo nodig maatregelen te nemen.

5.75 Archeologische vondsten

Archeologische waarden dienen zoveel mogelijk behouden te blijven. Bij het aantreffen van archeologische waarden of objecten dient dit direct gemeld te worden bij de vergunningverlener.

6. Bedrijfsvoering en bedrijfsbeëindiging

6.1 Algemene uitgangspunten

Krachtens algemene wetgeving en de AVOI is een leidingexploitant verplicht zorg te dragen voor een goede staat van onderhoud van de leiding. De leidingexploitant is verantwoordelijk voor een duurzame economische bedrijfsvoering van de leiding met zorg voor mens en milieu (fysieke omgeving en eigendommen). Voor de uitvoering daarvan moet een preventiebeleid worden gevoerd in de vorm van een Risicomanagement Systeem (RMS) of onderhoudsplan/beheersysteem.

Bij de uitvoering en het beheer van leidingen met toebehoren moet, naarmate de vereiste veiligheid toeneemt, ook de controle en inspectie toenemen om ervoor te zorgen dat de vereiste veiligheid is verzekerd en blijft gewaarborgd.

6.1.1 Risicomanagement

Meer specifiek verwijzen we naar de volgende normen:

	Verwijzing naar / vergelijkbaar met:
Gasleidingen	NEN 7244-1, hoofdstuk 13
Waterleidingen	richtlijn Vewin (gebaseerd op NEN-EN 805:2000), hoofdstuk 14 en bijlage B
warmwatervoorzieningen in Groep II	analoog aan: warmwatervoorzieningen in Groep I.
Rioolleidingen	Vergelijkbaar met: systeem in NEN 3650 of de eerdergenoemde richtlijn van de Vewin.

6.2 Bedrijfsbeëindiging

6.2.1 Uitgangspunten

In principe moet een (permanent) buiten gebruik gestelde leiding altijd worden verwijderd.

Voor het verwijderen van leidingen is het gestelde in de AVOI van toepassing, wat betekent dat er tevens een vergunning voor het verwijderen van de leiding moet worden aangevraagd.

6.2.2 Uitzonderingen

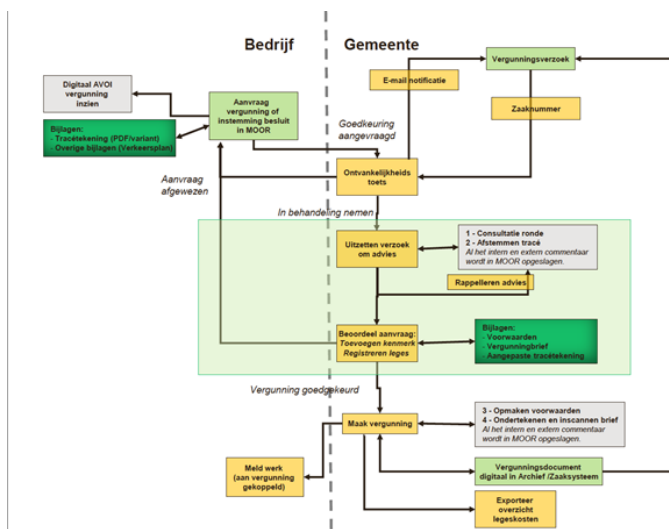
Er kunnen zich echter situaties voordoen waarbij het verwijderen niet direct wenselijk is, zoals:

- het buiten gebruik stellen van een leiding(deel) terwijl er geen andere activiteiten in de ondergrond of aan het oppervlak plaatsvinden;
- het ontstaan van een risicovolle situatie aan objecten in de directe omgeving van de leiding.
- als het dermate hoge kosten met zich meebrengt dat het niet maatschappelijk verantwoord is. Dit is ter beoordeling van de vergunningverlener.
Na toestemming van de vergunningverlener kan (een deel van) de leiding dan tijdelijk worden gehandhaafd. Hiervoor gelden dan de volgende extra eisen:
- leidingen die voor langere tijd buiten bedrijf worden gesteld, moeten worden ontkoppeld, gelegd, afgedicht en volgezet op basis van cement, schuim of dämmen.
- uit leidingen die permanent buiten dienst worden gesteld, moeten slurry, schraapsel, afvalstoffen en achtergebleven stof worden verwijderd en op passende wijze worden afgevoerd;
- de leiding moet op aanwijzing van de gemeente alsnog worden verwijderd als de gelegenheid zich voordoet, bijvoorbeeld in combinatie met wegonderhoud of aanleg van nieuwe leidingen in of direct naast het tracé en op verzoek van de vergunningverlener.

BIJLAGE 1. Vergunning- en meldingenprocedure MOOR

U moet de aanleg van ondergrondse werken in openbaar gebied melden bij de gemeente. Dit kan alleen via het online platform MOOR via website www.moorwerkt.nl.

BIJLAGE 2, Bomenposter - Werken rondom bomen

BOMENPOSTER WERKEN ROND BOMEN

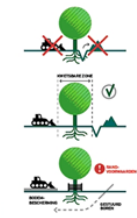
OPSLAG, PARKEREN EN TRANSPORT

Voor opslag, parkeren en transport gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld het plaatsen van afvalzakken of rieten.

Randvoorwaarden moeten worden uitgevoerd in een goedgekeurd Werkplan!

GRAVEN, OPHOGEN EN ANDERE BODEM-BEWERKINGEN

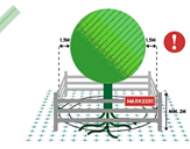

Voor graven, opheven en bodembewerking gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld minimale graaf-afstand en wortelbescherming.

Randvoorwaarden moeten worden uitgevoerd in een goedgekeurd Werkplan!

Kalipalen, manebakken en gestand bomen boden soms een goed alternatief. Let bij grond- en graafwerkzaamheden ook op kalipalen en indringen PVLG-vindrig, WCB.

KWETSBARE BOOMZONE

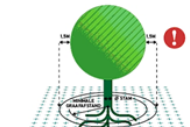
Werkzaamheden en de opslag van materiaal en materiaal op bomen de KWETSBARE BOOMZONE alleen toestaan MET TOESTEMMING (goedkeurd Werkplan).

RANDVOORWAARDEN EN EISEN

1. Plaats een niet-vergankbare fysieke bescherming met de boom overal 10 cm tot minimaal 2 m boven het maaiveld en markeer deze als beschermingsvoorziening.
2. Bij met de kwetsbare boomzone zijde uitvoering van werkzaamheden en de opslag van materiaal en materiaal alleen toegestaan met toestemming van een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
3. Binnen deze kwetsbare boomzone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel afgeleid van de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
4. Het Werkplan moet altijd goedkeurd (geen boom) waar een, op welke wijze, welke en welke randvoorwaarden en met welk materiaal en welke hulpmiddelen werkzaamheden kunnen de kwetsbare boomzone moeten worden uitgevoerd.

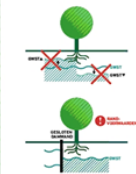
1. Werkzaamheden mogen de boomzone in standhouding van de boom nooit in gevaar brengen.
2. Graven/woertheden binnen de kwetsbare boomzone zijn uitdrukkelijk toegestaan met toestemming van het goedgekeurde Werkplan.

LEERDAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN (INDICATIE)	Stam Ø	Minimale graafafstand vanaf het hart van de stammet	Benodigde wortelbescherming of afdekking van boom (brekzijde)
20 cm	< 1,25 m	2,0 m	2,0 m
40 cm	< 1,50 m	2,5 m	2,5 m
60 cm	< 1,75 m	3,0 m	3,0 m
80 cm	< 2,00 m	3,5 m	3,5 m
100 cm	< 2,50 m	4,0 m	4,0 m
120 cm	< 3,00 m	4,5 m	4,5 m

Kwetsbare boomzone = Kroonprojectie + 1,5 meter
Kijk voor aanvullende informatie over randvoorwaarden in een goedgekeurd Werkplan op: www.bomenposter.nl

BRONBEMALING EN VERANDERINGEN IN GRONDWATERSTAND

Voor bronbemaling en veranderingen in de grondwaterstand gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone randvoorwaarden. Bijvoorbeeld het beseppen van een gestand bronbemaling.

Randvoorwaarden moeten worden uitgevoerd in een goedgekeurd Werkplan!

VLOEISTOFFEN EN GASSEN

Bodemreuzende gassen en vloeistoffen kunnen grote schade veroorzaken aan de grondstam van een boom.

Houd gassen en vloeistoffen, maar ook cementmelken en kalkwater, op grote afstand van de kwetsbare boomzone!

SNOEIWERKZAAMHEDEN

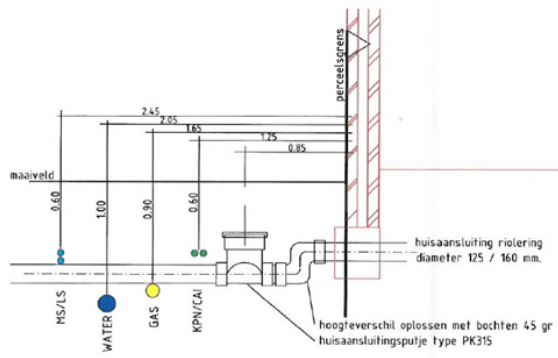
Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook wanneer er enkel sprake is van een gebreken of beschadigde tak.

Deel uitgevoerd door Trimbark te het stad gemeentelijke diensten

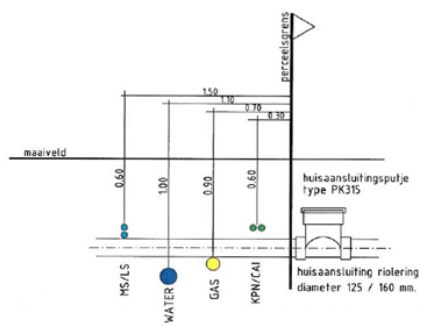

Kijk voor meer info op www.bomenposter.nl

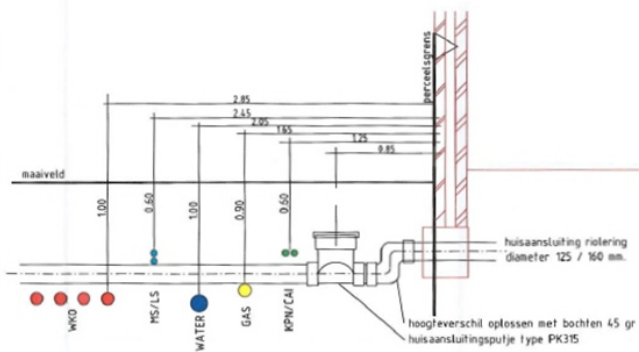

standaard nutsprofiel bij gevel op de perceelsgrens

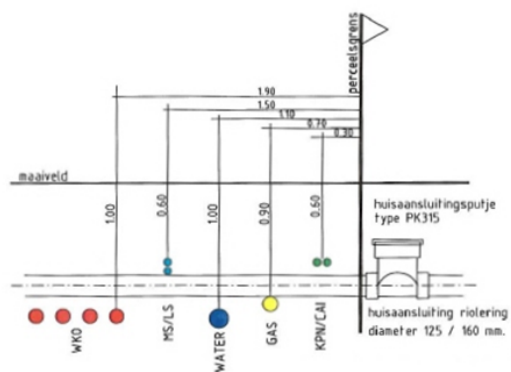

standaard nutsprofiel met voortuin

Profielen met warmte net

standaard nutsprofiel bij gevel op de perceelsgrens

standaard nutsprofiel met voortuin

BIJLAGE 4, Werkplan

De uitvoering moet worden uitgewerkt in een werkplan, waarin de werkmethoden, het organisatieschema en de werkprocedures ten behoeve van de uitvoering en oplevering worden vermeld. Het definitieve werkplan moet twee weken voor aanvang van de uitvoeringsfase ter goedkeuring aan de gemeente Geertruidenberg worden aangeboden. Van een goedgekeurd werkplan mag slechts na goedkeuring van de toezichthouder van de gemeente worden afgeweken.

Ter voorkoming van afwijkingen van het tijdschema dient een wekelijkse voortgangscntrole te worden gemaakt, waarvan de resultaten worden doorgegeven aan de toezichthouder.

In het werkplan staan minimaal de volgende onderdelen uitgewerkt:

Onderdeel	Toelichting
Contactgegevens	Naam, adres, telefoonnummers van: - leidingexploitant/vergunninghouder - zijn vertegenwoordiger/gemachtigde voor de duur van het werk. - aannemer(s) en de onderaannemer(s);
Beschrijving werken	Beschrijving van de werken die door de aannemer(s) en die welke door de onderaannemer(s) verricht zullen worden
Werkterreinen (incl vergunningen)	Bij de inrichting van het werkterrein moet o.a. genoemd worden: - de plaats van de op te stellen apparatuur - de plaats waar de leiding(en) wordt (worden) uitgelegd - de aan- en afvoer van mud - de plaats van opstelling van voertuigen De inrichting van het werkterrein dient te voldoen aan het gestelde in de Algemene en Bijzondere voorschriften behorend bij een Bouwplaatsvergunning. Deze voorschriften zijn te verkrijgen bij de betreffende toezichthouder. Voor het onttrekken en lozen van grondwater ten behoeve van het droogleggen van de sleuf dienen vooraf de vereiste vergunningen te worden aangevraagd. Bij wateronttrekking door bronbemaling ter hoogte van de boomkroon dienen de bomen in directe nabijheid van deze bemaling, tussen 15 maart en 15 november, in overleg met de directie te worden bevoloed of beregend. Bemalingswater van bronbemaling mag hiervoor niet worden gebruikt.
Transport en opslag	Het laden, lossen, transport en opslaan van kabels, buizen, hulpstukken en overige materialen moet zorgvuldig plaatsvinden. Beschadigde materialen mogen niet worden verwerkt.
Tijdstippen	Duidelijke weergave (dag en uur) van: - Aanvangstijdstip - Werktijden: in principe wordt er gewerkt op werkdagen van 7.00 tot 16.00 uur. Indien dit niet mogelijk/toegestaan is, staat dit als aanvullende voorwaarde in de beschikking genoemd, zie Spelregel 1 uit de 10 Spelregels van de weg. - Tijdsduur van het gehele werk
Tijdschema	Schema waarin duidelijk wordt aangegeven op welke wijze, in welke volgorde, met welk materieel en met welke hulpmiddelen c.q. hulpconstructies het werk zal worden uitgevoerd, gerelateerd aan de tijdsduur, benodigd voor de uitvoering van elk onderdeel.
Werkmethoden	Nadere eisen worden verder uitgewerkt in 7.3 Uitvoeringsvoorschriften
Beschermende maatregelen	De te treffen maatregelen die nodig zijn voor een goede en veilige uitvoering van het werk, zoals - Tijdelijke voorzieningen - Tijdelijke verkeersmaatregelen - Milieumaatregelen Betrokken eigenaren, beheerders of instanties moeten in de gelegenheid zijn gesteld te reageren en met deze maatregelen akkoord zijn.

BIJLAGE 5, Herstel in beheer van gemeente

De vergunninghouder verzorgt de uitvoering van het tijdelijke en definitieve herstel van de verharding, maar in het beschermd stadsgezicht van Geertruidenberg, zoals op onderstaande afbeelding vermeld, draagt de gemeente zorg voor het definitieve herstel van de verhardingen. Voor werkzaamheden binnen dit gebied dient voor start uitvoering contact te worden opgenomen met de gemeente Geertruidenberg.

